

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Methodus in tractando Euangelio. cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

bet ex duplici capite, sicut argumenta, ita & ordinem sumere, scilicet ex confirmatione veri dogmatis, falsique confutatione. In primis verò dilucidè & integrè ostendat sophismata & errorem aduersariorum, sumendo ex Scripturis, Patribus, traditione, Concilijs, decretis materiam, tam ad confirmandam veritatem, quàm ad labefactandum errorem. Hac in parte poterit legere eos, qui controuersias contra hæreticos scribunt, qui eo modo quo diximus veritates Catholicas roborant, & hæreses confutant. Alibi tamen diximus abstinendum esse ab hac diligentia, & labore, ubi hæreses non vigent. Si verò habenda concio sit, vt à peccato aliquo homines corrigantur, ordinem assignabunt loci ijdem qui in dissuasorio genere; scilicet, turpe, impium, inutile, perniciosum, iniucundum, difficile. Item loci theologici, argumentando ex Dei voluntate, & præceptis quæ violantur, ex Dei minis & pœnis, quàm sit contrarium Ecclesiæ, ex Scripturis in quibus multa præferuntur apud Prophetas. Hæc de collocatione pro singulis concionum generibus dixisse sufficiat, vt viam aperirem ad alia eiusmodi præstanda; sed vnum prius dixero quàm absoluam, nempe cõmuniter in concionibus hæc genera misceri, & fieri quoddam genus ex his, vel omnibus, vel pluribus mixtum, licet in vno aliquo genere magis sita sit concio, & tunc iudicio & prudentiæ Concionatoris, quæ methodus sit seruanda relinquatur. Iam dicamus de dispositione seruanda cum Euangelium tractandum sumimus.

Methodus in tractando Euangelio. Cap. IV.

Primò Paraphrasis.

Poteſt Euāgelicæ historicæ contextus multis modis proponi atque tractari. Primò, aliquando breuiſſimè exponitur totum Euangelium per modum Paraphraſis cuiusdā, quod aliqui prætermittere nunquam ſolent, ſed niſi valde preſſè fiat referendo ſumma capita, & cum lepore & claritate poſſet eſſe moleſtum, niſi propria loci & auditorum ratio id poſtulet. Nā in paruis oppidis & gratiſſimum ſolet, & commodiſſimum eſſe, rudiores enim hoc modo faciliè historias Euangelicas diſcunt. Secundò, alias Euangelium totum percurritur & explicatur per modum Homiliæ, quæ eſt quaſi ſermo valde familiaris, & tanquam patris ad ſuam familiam, adhibendo aliquas licet modicas amplificaciones, & exhortaciones, vt faciunt multi Patres, Auguſtinus, Greg. Chryſ. in Homilijs & plerique alij.

Secundò Homilia.

Solet

Solet autem hæc ratio, habere tres partes; primò præparationem per modum exordij disponentis auditorem; secundò partem didacticam, in qua docetur aliquid circa sensum literalem; tertio exhortationem morum, cum aliqua præcantiuncula ad Deum cum se se offert occasio. Tertio, distribuimus in aliquot membra totum Euangelium, ac per se, singula consideramus; & quodlibet membrum habet suas distinctas considerationes, & doctrinam morum, etiamsi inter se non habeant connexionem. Hic modus sua varietate potest aliquo modo delectare, præsertim cum in multiplici argumento facile sit, quedam in singulis partibus spectabiliora inuenire: sed non videtur valde utilis si multum varietur, cum populus magis detineatur ostentatione illa variarum mercium, quàm fructu pascatur. Multi hanc viam sequuntur, quia facilis est, nec indiget magno ingenio: sine magno enim negotio licet ex aliqua catena Euangelij decerpere, vnde concio eiusmodi statim coaceruetur. Quartò, videtur habere plus grauitatis & ingenij, si instituat de vna quapiam re disputatio, eaque tractetur per aliquas considerationes ex ipso Euangelij contextu crutæ ad vnam eandemque doctrinam pertinentes. Habet hic modus commoditatem multiplicem; Nam & aliquot Euangelij partes explicantur suis locis, & proponitur tractatio vna bene contexta, atque ordinata, suis constans & absoluta partibus. Ad hæc facile amplificationes recipit, & affectuum per motionem, vnde & persuasio in qua est finis nostri Oratoris, existit. Denique hic modus est doctis, iuxta ac rudibus valde accommodatus; sit exemplum in tertia Dominica Quadragesimæ: Posset hic agi de regno tyranico Dæmonis, de quo Euangelium loquitur, & tria occurrunt, primò nomina huius tyranici, dicitur enim in Euangelio Dæmonium mutum, fortis armatus, & spiritus immundus; secundò, locus vbi exercet suam tyrannidem, qui est mundus & anima peccatrix, qui locus in Euangelio tribus etiam nominibus exprimitur, vocat enim eum ibi Christus regnum schismaticum ac diuisum, atrium, & domum vacantem, scopis mundatam, & ornatam; tertio modi quibus regnat, qui etiam sunt triplices, scilicet vt reddat suos subditos cacos, surdos, ac mutos. Quintò, sæpe ipsa Euangelica historia habet suam methodum & partitionem, vt in Euangelio Epulonis satis bona methodus, & forma concionis est, si de culpa & pœna diuitis Epulonis agatur, deque patientia Lazari in vita, & requie in morte: vel ita dicamus; tria hic

Tertio Distributio Euangelij in capitula.

Quartò Reductio Euangelij ad vnum aliquod capitulum.

Quintò Methodus ex ipso Euangelio.

Luc. 16.

K k 4 docen-

docentur, primò vtriusque conuersatio in vita præsentis; secundò veriusque migratio; tertio vtriusque status post hanc vitam.

Sicut in Dominica prima post Epiphan. diuidam Concionem in tria membra; in primo considerabo Christum à parentibus

Luc. 2.
Sextò vna
sententia E-
uangelij po-
test sumi.

Matth. 2.

amissum; in secundo Christum quæstum, in tertio Christum inuentum. Sextò, nonnunquam potest sumi vna quæpiam in Euangelio sententia, & ordinari concio examinando verba, thematis; exempli gratia sit sententia, Diliges Dominum Dei tuum ex toto corde. De tribus possum dicere; primo de acta dilectionis ex præcepto, super verbo diliges; secundo de obiecto diligendo, qui est Dominus, & Deus, & tuus; tertio de modo dilectionis, scilicet ex toto corde, tota mente, &c. Si velim

Luc. 17.

agere de confessionis conditionibus super illo themate, tres ostendite vos Sacerdotibus, proponam quatuor quæ his verbis innuuntur; primo, Ite, significat accelerandam esse confessionem, & non prorogandam; secundo, ostendite, docet simplicitatem ac sinceritatem in confessione tenendam; tertio, vos, accusacionem sui, non excusacionem peccati, neque aliorum culpam aperiendam; quarto, Sacerdotibus, obedientiam præcipit confessario præstandam. Item in illa verba, quarite primum Regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adiciuntur vobis; explicabo quid nomine Regni Dei intelligatur, videlicet gloria Dei, & nostra futura beatitudo; secundo quæ sit iustitia Regni huius, tertio quomodo primum quærendum sit Regnum Dei & iustitia eius, quia hæc prima ac summa sunt; quarto ut omnia terrena sint additamenta & adiuncta quædam minimi æstimanda. Eodem modo: Estote prudentes sicut serpentes & simplices sicut columbæ, agam de simplicitate prudente; secundo de prudentia simplici; hanc methodum seruant in multis sermonibus D. Thomas, Bonau. Bernard.

Matth. 6.

Septimò ad vna sententia totum Euangelium.

Matth. 10.

Septimò tota historia Euangelica vel maior pars, potest referri & trahi ad vnam aliquam sententiam præcipuam Euangelij, vt in Euangelio Lazari, Ecce quem amas infirmatur, de Christi amore in Lazarum, quem amorem agnoscimus ex testimonijs tum Sororum, & Evangelistæ, & ipsiusmet Christi, tum Iudæorum, & sollicitudine & alijs, vt sunt lachrymæ Christi, ex affectu vocis resuscitantis.

Octauò ex vna voce totum Euangelium potest referri.

Ioan. 11.

Octauò, nonnunquam vna sola vox, quæ in Scripturis vario modo accipitur, vel in bonam partem, vel in malam, occasionem præbet, vt methodum certam sequamur: verbi gratia in festo D. Iacobi, in verba Calicem meum bibetis, potest fieri sermo de duplici Calice de quo Scripturæ agunt, scilicet

Mundi

Mundi vel Babylonis, & Christi, sic in Euangelio Samaritana de duplici sapientia Mundi, & Dei, sub simbolo aquæ cum in Scripturis utrumque significet, & sic de duplici ira bona & mala in Euangelio, Ego dico vobis non irasci. Eodem modo super Euangelio: Erat nauis in medio mari, posset considerari nauis vel vt Ecclesiam figurat, vel vt animam. D. Bernard. Septem panes quos Christus multiplicauit, docet esse miserationes Dei septem. Nonò, animaduertendum est quis sit præcipuus Euangelij scopus, & finis, & de eo potest agi, & tunc explicabuntur partes aliqua Euangelij circa illum, verbi gratia in primo die Cinerum intendit Christus docere intentionem rectam, quam in omnibus operibus tenere debeamus. De hac potest haberi Concio, & optima methodus erit illa quam ipsum tenet Euangelium, dū de mala docet, Nolite fieri sicut hypocritæ tristes, & nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, de bona autē, tu autem cum ieiunas, unge caput & thesaurizate thesauros in celo. Decimò in parabolis nō est difficilis via, primò venari & explicare oportet scopum parabolæ, Secundò philosophari ex symbolica theologia exponendo similitudinem parabolæ, cum re quam inuoluit, vt verbi Dei cum semine, Christi cum vite, Dei cum sole. Tertiò applicare ad mores, & ad persuadendum quod Christus intendit. Vndecimò aliquando locus Euangelij habet diuersas expositiones Patrum, & methodus poterit esse ipsa loci tractatio secundum diuersas expositiones. V.g. Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum, quoniam dupliciter interpretes exponunt, agam de iustitiâ Christianâ excellentia dupliciter, primò quam debeat Iustitia Euangelica, sicam iustitiam Phariseorum & hypocrisim superare, Deinde quam antecellere etiam debeat iustitia Christiana, iustitia Veteris legis. Duodecimò, ex Euangelio potest sumi occasio tractandi aliquam materiam, prout populi necessitas exiger. Itaque frequenter Sanctos Patres in suis ad populum concionibus, factitare videmus qui opportunitatem de necessarijs rebus agendi, non tam ex Euangelij cursu expectant, quam ex ipsa populi necessitate captant. V.g. super Euangelio. Quis ex vobis arguet me de peccato, possem agere de confessione: In Euangelio Dominicæ quartæ in quadragesima de misericordia: de penitentia, super Viri Ninuite surgent & cat. Quod si fortè res qua tractatur ab Euangelica historia valde discederet, ratio reddenda esset, cur ea de re agat, ne videretur Concionator iudicio peccare. Decimotertiò, Denique potest Concionator primò

Matth. 10.

Serm. 2. de Eu. 7. panum.

Nonò Circa scopū Euangelij.

Matth. 5.

Decimò in parabolis similitudinem collatio.

Vndecimò Ordo iuxta diuersas expositiones.

Matth. 5.

Duodecimò Materia.

Ioan. 8.

Matth. 12.

Decimoter-
tio locus ali-
quis commu-
nis.

primò totam Euangelicam historiam breui explicatione per-
currere, secundò aggredi locum aliquem communem, vtilem
immorando in rebus maioris ponderis, ea enim in quibus im-
moramur melius harent. Cicero monet Oratorem, vt cum na-
tus fuerit aliquem locum firmissimum suae causae, in eo commo-
retur, in eum omnes ingenij neruos intendant, tertio descendat
& applicet ad particularia; Alloquatur, peccatores terreat, bo-
nos consoletur, hortetur, affectus moueat prout materia exi-
git. Quarto ad perorationem veniat, per aliquam amplificatio-
nem, & exhortationem.

Dispositiones varia concionum vniuerse loquendo.

Cap. V.

Primò thesi-
cum hypo-
thesi.

Annotabo hic aliquas formas, & dispositiones còmunes,
quae diuersis concionibus, vt occasio sese offert iudicio
Concionatoris applicari possunt, in quocunque sint genere siue
habeatur concio de Euangelio, siue de qualibet materia. Pri-
mus modus esse poterit vt primo loco tractetur thesis aliqua
vniuersalis, secundo descèdatur ad hypothesim V.g. de ieiunio
loquar in genere, deinde de ieiunio quadragesimali. Thesi ser-
uiunt loci communes, hypothesi multae circumstantiae particu-
lares. Secundo in plerisque locis possum sequi ordinem quatuor
causarum: probandum mihi est V.g. animam nostram debere
in omnibus Deo adherere, & ad Deum confugere, & à Deo pen-
dere ex illo themate, Mihi autem adherere Deo bonum est,
ostendam id, primo quia Deus est sola causa & principium ani-
mae nostrae, quare opus habet pendere à causa sua, secundo quia
est finis noster ad quem semper tendere debemus, tertio quia
anima rationalis vt imago Dei debet continuum relationem
ad Deum representatum habere, ad eum conuersa esse eum
spectare semper; quarto ex parte causae materialis, quod multas
ob miserias ope Dei indigemus. Sic locutus de Ecclesia
vel Regno Dei examinabo has easdem quatuor causas. Tertio,
Aliquando potest materia tractari hoc ordine, vt primò dicantur
ea quae ad essentiam rei pertinent, secundo quae ad circum-
stantias & accidentia: V.g. in mysterio Incarnationis & Nati-
uitatis, primo ipsum mysterium Verbi incarnati, quantum ad
vniõnem, & assumptionem, secundo circumstantia loci, tempo-
ris, modi. Sic de confessione, & sacramentis, primo essentia
confessionis & praeccepti, secundo modus & circumstantia con-
fessio-

Secundo or-
do quatuor
causarum.

Tertio quae
ad substantiam
& quae ad cir-
cunstancias.